Κλασική Ηλεκτροδυναμική

Ενότητα 9: Η συνάρτηση Green σε σφαιρικές συντεταγμένες

Ανδρέας Τερζής
Σχολή Θετικών Επιστημών
Τμήμα Φυσικής

Σκοποί ενότητας

- Σκοπός της ενότητας είναι να παραθέσει επιπλέον εφαρμογές στην σφαιρική συμμετρία και να εντάξει στην μελέτη των προβλημάτων τις σφαιρικές αρμονικές. Ακόμη μελετάται η μορφή της συνάρτησης Green στις σφαιρικές συντεταγμένες.

Περιεχόμενα ενότητας

- Υπολογισμός πεδίου σε κωνική τομή
- Σφαιρικές αρμονικές
- Η συνάρτηση Green σε σφαιρικές συντεταμένες
- Εφαρμογές

Πεδίο σε κωνική τομή-Το πρόβλημα

Εικόνα 1

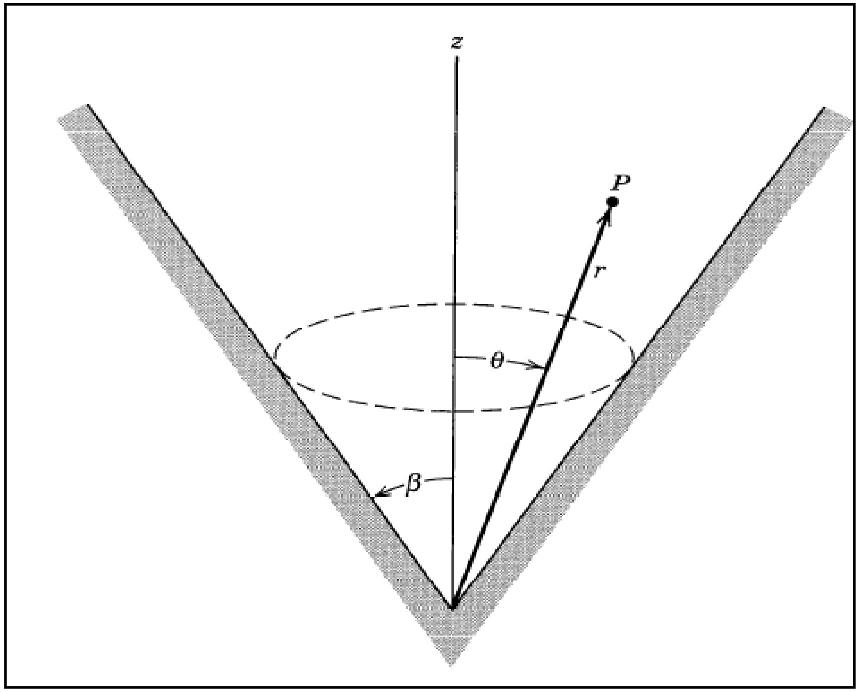

Επεξήγηση προβλήματος

- Θα θεωρήσουμε ένα πρόβλημα, το οποίο παρουσιάζει μεν αζιμουθιακή συμμετρία, αλλά σε αντίθεση με όσα έχουμε πει μέχρι στιγμής, το εύρος της γωνίας θ είναι συγκεκριμένο. Έχουμε δηλαδή ότι $0 \leq \theta \leq \beta$ και $0 \leq \varphi \leq 2\pi$. Με λίγα λόγια, η περιοχή ενδιαφέροντος περιλαμβάνει μόνο τον βόρειο πόλο ($\theta = 0$) και όχι και τον νότιο ($\theta = \pi$) όπως συνήθως.
- Έχουμε λοιπόν, μια κωνική τομή με πεπερασμένο δυναμικό στην επιφάνειά της που σχηματίζει γωνία β με τον άξονα z και ψάχνουμε το δυναμικό και το πεδίο στο σημείο P.

Η γωνιακή εξίσωση του προβλήματος

- Στις προηγούμενες περιπτώσεις, όπου υπήρχε η συμμετρία, αναπτύσσαμε την σειρά που αφορούσε τα πολυώνυμα Legendre γύρω από το σημείο $x = 0$. Τώρα που η συμμετρία έχει χαθεί, ίσως είναι πιο βολικό να αναπτύξουμε την σειρά γυρώ από τον ένα πόλο, δηλ. το σημείο $x = 1$.
- Έτσι, πραγματοποιούμε αλλαγή μεταβλητής. Η νέα μας μεταβλητή είναι $\xi = \frac{1}{2}(1 - x)$.
- Άρα η εξίσωση Legendre παίρνει την μορφή

$$\frac{d}{d\xi}\left[\xi(1-\xi)\frac{dP}{d\xi}\right] + \nu(\nu+1)\mathrm{P} = 0.$$

Λύση

- Θεωρούμε λύση της μορφής $P(\xi) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n \xi^n$.
- Αντικαθιστούμε την λύση στην εξίσωση και βρίσκουμε την σχέση που έχουν οι συντελεστές μεταξύ τους. Καταλήγουμε ότι

$$\mathrm{P}_\nu(\xi) = 1 + \frac{(-\nu)(\nu+1)}{1!\,1!}\xi + \frac{(-\nu)(-\nu+1)(\nu+1)(\nu+2)}{2!\,2!}\xi^2 + \cdots$$

- Όταν ν ακέραιος, παρατηρούμε ότι η παραπάνω σειρά είναι ουσιαστικά τα γνωστά πολυώνυμα Legendre. Όταν ο ν δεν είναι ακέραιος (να σημειώσουμε ότι στο συγκεκριμένο πρόβλημα δεν υπάρχει κάποια συνθήκη που να περιορίζει τον ν σαν ακέραιο, σε αναλογία με το αντίστοιχο πρόβλημα με τις πλάκες σε πολικές συντεταγμένες που είδαμε σε προηγούμενη ενότητα), τότε η παραπάνω σειρά αντιπροσωπεύει μια λύση που είναι γνωστή ως «συνάρτηση Legendre πρώτου είδους και τάξης ν»).

Υπεργεωμετρικές συναρτήσεις

- Η σειρά που μόλις εξάγαμε ανήκει σε μια ευρύτερη κατηγορία συναρτήσεων που ονομάζονται υπεργεωμετρικές.
- Συγκεκριμένα αποτελεί ένα παράδειγμα της υπεργεωμετρικής συνάρτησης

$$ {}_2F_1(a,b,c,z) = 1 + \frac{ab}{c}\frac{z}{1!} + \frac{a(a+1)b(b+1)}{c(c+1)}\frac{z^2}{2!} + \cdots $$

- Επομένως η συνάρτηση Legendre συναρτήσει των υπεργεωμετρικών συναρτήσεων γράφεται ως

$$ \mathrm{P}_\nu(x) = {}_2F_1(-\nu, \nu+1, 1, \frac{1-x}{2}) $$

Το δυναμικό

- Η λύση της εξίσωσης Laplace λαμβάνοντας υπ' οψη ότι δεν επιθυμούμε απειρισμό του δυναμικού καθώς $r \to 0$, είναι της μορφής
$$\Phi(\mathrm{r},\theta) = \mathrm{A}r^{\nu}\mathrm{P}_{\nu}(cos\theta).$$
- Θεωρούμε ότι το δυναμικό είναι μηδέν για $\theta = \beta$ και άρα $P_{\nu}(cos\beta) = 0$. Αυτή είναι η συνθήκη που αφορά τα ν.
- Από αυτήν την συνθήκη βλέπουμε ότι η εξίσωση έχει μια απειρία λύσεων,$\nu = \nu_k$, τις οποίες ταξινομούμε: Για $\nu = \nu_1$, $x = cos\beta$ είναι η πρώτος μηδενισμός του $\mathrm{P}_{\nu_1}(x)$. Για $\nu = \nu_2$, $\mathrm{x} = \cos\beta$, είναι ο δεύτερος μηδενισμός του $P_{\nu_2}(x)$ κτλ..
- Η πλήρης λύση του δυναμικού γράφεται ως
$$\Phi(\mathrm{r},\theta) = \sum_{k=1}^{\infty} A_k r^{\nu_k} P_{\nu_k}(cos\theta).$$
- Αν ενδιαφερόμαστε για την λύση στην γειτονιά του $r = 0$, κρατάμε μόνο τον πρώτο όρο

$\Phi(\mathrm{r},\theta) = \mathrm{A}r^{\nu}\mathrm{P}_{\nu}(cos\theta)$, όπου ν είναι η μικρότερη ρίζα της $P_{\nu}(cos\beta) = 0$.

Το ηλεκτρικό πεδίο

- Οι συνιστώσες του ηλεκτρικού πεδίου είναι

$$\mathrm{E}_r = -\frac{\partial \Phi}{\partial r} \cong -\nu \mathrm{A} r^{\nu-1} \mathrm{P}_\nu(cos\theta),$$

$$\mathrm{E}_\theta = -\frac{1}{r}\frac{\partial \Phi}{\partial \theta} \cong \mathrm{A} r^{\nu-1} sin\theta P'_\nu(cos\theta).$$

- Η επιφανειακή πυκνότητα φορτίου είναι

$\sigma(r) = -\frac{\mathrm{E}_\theta}{4\pi}$ για $\theta = \beta$. Άρα

$\sigma(r) \cong -\frac{\mathrm{A}}{4\pi} r^{\nu-1} sin\beta P'_\nu(cos\beta).$

Γενικευμένα πολυώνυμα Legendre

- Όταν μελετούσαμε την εξίσωση Laplace σε σφαιρικές συντεταγμένες είχαμε βρει ότι

$$Q(\varphi) = e^{im\varphi} \text{ και } \frac{d}{dx}\left[(1-x^2)\frac{dP(x)}{dx}\right] + \left[l(l+1) - \frac{m^2}{1-x^2}\right]P(x) = 0\,.$$

- Μέχρι στιγμής έχουμε ασχοληθεί με προβλήματα αζιμουθιακής συμμετρίας, δηλ. έχουμε θέσει $m = 0$. Σε περίπτωση που δεν έχουμε αζιμουθιακή συμμετρία ($m \neq 0$) η λύση της παραπάνω εξίσωσης είναι τα γενικευμένα πολυώνυμα Legendre. Δίνονται από τον τύπο του Rodriguez:

$$P_l{}^m(x) = (-1)^m(1-x^2)^{m/2}\frac{d^m}{dx^m}P_l(x) \text{ με } |m| \leq l.$$

- Ακόμη ισχύει ότι $P_l{}^{-m}(x) = (-1)^m\frac{(l-m)!P_l{}^m(x)}{(l+m)!}$.

- Η σχέση ορθογωνιότητας είναι

$$\int_{-1}^{1} P_{l'}{}^m(x)P_l{}^m(x)dx = \frac{2}{2l+1}\frac{(l+m)!}{(l-m)!}\delta_{l'l}.$$

Σφαιρικές αρμονικές

- Γενικά η λύση της Laplace αποτελείται από γινόμενα των παραγόντων r, θ, φ. Μπορούμε να ενοποιήσουμε το γωνιακό κομμάτι.
- Από την ενοποίηση των γωνιακών παραμέτρων προκύπτουν ορθοκανονικές συναρτήσεις που ονομάζονται «σφαιρικές αρμονικές».
- Οι σφαιρικές αρμονικές, λαμβάνοντας υπ' όψη και την κανονικοποίησή τους, θα δίνονται από την σχέση

$$Y_{lm}(\theta,\varphi) = \sqrt{\frac{2l+1}{4\pi}\frac{(l-m)!}{(l+m)!}}P_l{}^m(cos\theta)e^{im\varphi}.$$

- Ακόμη, $Y_{l,-m}(\theta,\varphi) = (-1)^m Y_{lm}{}^*(\theta,\varphi)$.

Σχέση ορθογωνιότητας και πληρότητας σφαιρικών αρμονικών

- Η σχέση ορθογωνιότητας είναι

$$\int_0^{2\pi} d\varphi \int_0^{\pi} sin\theta d\theta \, \mathrm{Y}_{l'm'}{}^{*}(\theta,\varphi)\mathrm{Y}_{lm}(\theta,\varphi) = \delta_{l'l}\delta_{m'm}.$$

- Η σχέση πληρότητας είναι

$$\sum_{l=0}^{\infty}\sum_{m=-l}^{l} Y_{lm}{}^{*}(\theta',\varphi')\mathrm{Y}_{lm}(\theta,\varphi) = \delta(\varphi-\varphi')\delta(cos\theta - cos\theta').$$

- Άρα η γενική λύση για το δυναμικό συναρτήσει των σφαιρικών αρμονικών γράφεται ως

$$\Phi(\mathrm{r},\theta,\varphi) = \sum_{l=0}^{\infty}\sum_{m=-l}^{l}\left[A_{lm}r^{l} + B_{lm}r^{-(l+1)}\right]Y_{lm}(\theta,\varphi).$$

Παράδειγμα χρήσης σφαιρικών αρμονικών

- Έστω μια σφαίρα ακτίνας a με τις εξείς συνοριακές συνθήκες για το δυναμικό:

$V\left(0 \le \theta \le \frac{\pi}{2}, \varphi\right) = \begin{cases} +\mathrm{V}, 0 \le \varphi \le \pi \\ -\mathrm{V}, \pi < \varphi < 2\pi \end{cases}$ και $V\left(\frac{\pi}{2} \le \theta \le \pi\right) = 0.$

- Ψάχνουμε το δυναμικό στο εσωτερικό της σφαίρας.
- Επειδή δεν επιθυμούμε απειρισμό του δυναμικού όταν $r \to 0$, η λύση θα είναι της μορφής

$\Phi(\mathrm{r}, \theta, \varphi) = \sum_{l=0}^{\infty} \sum_{m=-l}^{l} A_{lm} r^l Y_{lm}(\theta, \varphi).$

- Αν προσδιορίσουμε τον συντελεστή A_{lm} η ακριβής μορφή της λύσης θα είναι γνωστή.
- Για $r = a$ έχουμε

$$\Phi(\alpha, \theta, \varphi) = \sum_{l,m} A_{lm}\, a^l Y_{lm}(\theta, \varphi).$$

Προσδιορισμός συντελεστή

- Όπως συνήθως σε αυτές τις περιπτώσεις εκμεταλλευόμαστε την σχέση ορθογωνιότητας:

$$\int_0^{2\pi}\int_0^{\pi} \mathrm{Y}_{l'm'}{}^{*}(\theta,\varphi)\,\Phi(\alpha,\theta,\varphi)\sin\theta d\theta d\varphi =$$

$$= \sum_{l,m} A_{lm}\, a^{l} \int_0^{2\pi}\int_0^{\pi} \mathrm{Y}_{l'm'}{}^{*}(\theta,\varphi)\mathrm{Y}_{lm}(\theta,\varphi)\, sin\theta d\theta \Longrightarrow$$

$$\mathrm{A}_{lm} = a^{-l}\int_0^{2\pi}\int_0^{\pi} \mathrm{Y}_{lm}{}^{*}\,(\theta,\varphi)\Phi(\alpha,\theta,\varphi)\sin\theta d\theta d\varphi.$$

- Στην συνέχεια «σπάμε» κατάλληλα το ολοκλήρωμα ανάλογα με την μορφή του $\Phi(\alpha,\theta,\varphi)$.

Θεώρημα προσθετικότητας και δυναμικό μοναδιαίου φορτίου

- Σύμφωνα με το θεώρημα προσθετικότητας των σφαιρικών αρμονικών,αν δύο διανύσματα $\vec{x}$ και $\vec{x}'$ με σφαιρικές συντεταγμένες (r, θ, φ) και (r', θ', φ') αντίστοιχα σχηματίζουν γωνία γ, τότε

$$\mathrm{P}_l(cos\gamma) = \frac{4\pi}{2l+1} \sum_{m=-l}^{l} Y_{lm}{}^{*}(\theta', \varphi') \mathrm{Y}_{lm}(\theta, \varphi).$$

- Αυτό το ανάπτυγμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εκφράσουμε το δυναμικό του μοναδιαίου φορτίου, συναρτήσει των σφαιρικών αρμονικών.
- Στην προηγούμενη ενότητα είχαμε αναφέρει ότι

$$\frac{1}{|\vec{x} - \vec{x}'|} = \frac{r_<{}^{l}}{r_>{}^{l+1}} P_l(cos\gamma).$$

- Κάνοντας χρήση του θεωρήματος προσθετικότητας το δυναμικό μοναδιαίου φορτίου, λμαβάνει την μορφή:

$$\frac{1}{|\vec{x} - \vec{x}'|} = 4\pi \sum_{l=0}^{\infty} \sum_{m=-l}^{l} \frac{1}{2l+1} \frac{r_<{}^{l}}{r_>{}^{l+1}} Y_{lm}{}^{*}(\theta', \varphi') \mathrm{Y}_{lm}(\theta, \varphi).$$

Συνάρτηση Green σε σφαίρα

- Σε προηγούμενη ενότητα είδαμε ότι η συνάρτηση Green σε σφαίρα ακτίνας a είναι το δυναμικό που οφείλεται σε μοναδιαίο φορτίο και το είδωλό του. Δηλαδή,

$$G(\vec{x},\vec{x}') = \frac{1}{|\vec{x}-\vec{x}'|} - \frac{1}{\left|\frac{x'}{a}\vec{x} - \frac{a}{x'}\vec{x}'\right|} =$$

$$\frac{1}{|x\hat{x} - x'\hat{x}'|} - \frac{1}{\left|\frac{x'x}{a}\hat{x} - a\hat{x}'\right|}$$

- Ταυτόχρονα έχουμε το ανάπτυγμα

$$\frac{1}{|\vec{x}-\vec{x}'|} = 4\pi \sum_{l=0}^{\infty} \sum_{m=-l}^{l} \frac{1}{2l+1} \frac{{r_<}^{l}}{{r_>}^{l+1}} {Y_{lm}}^{*}(\theta',\varphi') \mathrm{Y}_{lm}(\theta,\varphi).$$

Με βάση αυτό θα κατασκευάσουμε την συνάρτηση Green σε σφαίρα για τις διάφορες περιπτώσεις.Θα εφαρμόσουμε δηλ. τον τύπο του αναπτύγματος και για τους δύο όρους της Green, διαχωρίζοντας περιπτώσεις.

Συνάρτηση Green σε σφαίρα-εξωτερικό πρόβλημα

- Γενικά (ανεξάρτητα από το αν έχουμε εσωτερικό ή εξωτερικό πρόβλημα), αναλύοντας τις περιπτώσεις μας, παίρνουμε τα αναπτύγματα:

1. $\frac{1}{|r-r'|} = 4\pi \sum_{m,l} \frac{1}{2l+1} \frac{r^l}{r'^{(l+1)}} Y_{lm}{}^*(\theta', \varphi') Y_{lm}(\theta, \varphi)$, για $r < r'$.
2. $\frac{1}{|r-r'|} = 4\pi \sum_{m,l} \frac{1}{2l+1} \frac{r'^l}{r^{(l+1)}} Y_{lm}{}^*(\theta', \varphi') Y_{lm}(\theta, \varphi)$, για $r > r'$.

- Εξετάζουμε πρώτα το εξωτερικό πρόβλημα. Για τον δεύτερο όρο της Green έχουμε ότι η θέση $\vec{x}'$ του μοναδιαίου φορτίου είναι πάντα μεγαλύτερη της a, το ίδιο και η θέση παρατήρησης $\vec{x}$. Άρα $\frac{xx'}{a} > a$. Γίνεται φανερό ότι για τον δεύτερο όρο της Green θα χρησιμοποιήσουμε το δεύτερο ανάπτυγμα. Για τον πρώτο όρο,

γνωρίζουμε μεν ότι $x > a, x' > a$ (αφού έχουμε το εξωτερικό πρόβλημα), όμως μπορεί $x > x'$ ή $x < x'$. Για τον λόγο αυτό, για τον πρώτο όρο θα λάβουμε υπ' όψη και τα δύο αναπτύγματα, διαχωρίζοντας τις περιπτώσεις.

Εξωτερικό πρόβλημα-Τελική έκφραση Green

- Άρα καταλήγουμε στις εξείς περιπτώσεις για το εξωτερικό πρόβλημα της συνάρτησης Green σε σφαίρα:

$G(\boldsymbol{x},\boldsymbol{x}') = 4\pi \sum_{l,m} \frac{1}{2l+1}\left[\frac{r^l}{r'^{(l+1)}} - \frac{1}{a}\left(\frac{a^2}{rr\prime}\right)^{l+1}\right] Y_{lm}{}^*(\theta',\varphi')\mathrm{Y}_{lm}(\theta,\varphi)$, για $r < r'$ και

$G(\boldsymbol{x},\boldsymbol{x}') = 4\pi \sum_{l,m} \frac{1}{2l+1}\left[\frac{r'^l}{r^{(l+1)}} - \frac{1}{a}\left(\frac{a^2}{rr\prime}\right)^{l+1}\right] Y_{lm}{}^*(\theta',\varphi')\mathrm{Y}_{lm}(\theta,\varphi)$, για $r > r'$.

Εσωτερικό πρόβλημα-Τελική έκφραση Green

- Στην περίπτωση που έχουμε το εσωτερικό πρόβλημα τα x, x' θα είναι πάντοτε μικρότερα της ακτίνας a, δηλ. $\frac{xx'}{a} < a$, ανεξάρτητα από το αν $x > x'$ ή $x < x'$. Έτσι, για τον δεύτερο όρο της Green, χρησιμοποιούμε το πρώτο ανάπτυγμα. Για τον πρώτο, θα πάρουμε περιπτώσεις.

- Έτσι καταλήγουμε στις εξείς σχέσεις για το εσωτερικό πρόβλημα:

$$G(\boldsymbol{x}, \boldsymbol{x}') = 4\pi \sum_{l,m} \frac{1}{2l+1} \left[\frac{r^l}{r'^{(l+1)}} - \frac{1}{\alpha} \left(\frac{rr'}{a^2} \right)^l \right] Y_{lm}{}^*(\theta', \varphi') \mathrm{Y}_{lm}(\theta, \varphi) \text{ για } r < r'$$

και

$$G(\boldsymbol{x}, \boldsymbol{x}') = 4\pi \sum_{l,m} \frac{1}{2l+1} \left[\frac{r'^l}{r^{(l+1)}} - \frac{1}{\alpha} \left(\frac{rr'}{a^2} \right)^l \right] Y_{lm}{}^*(\theta', \varphi') \mathrm{Y}_{lm}(\theta, \varphi), \text{ για } r > r'.$$

Εφαρμογή

Εικόνα 2

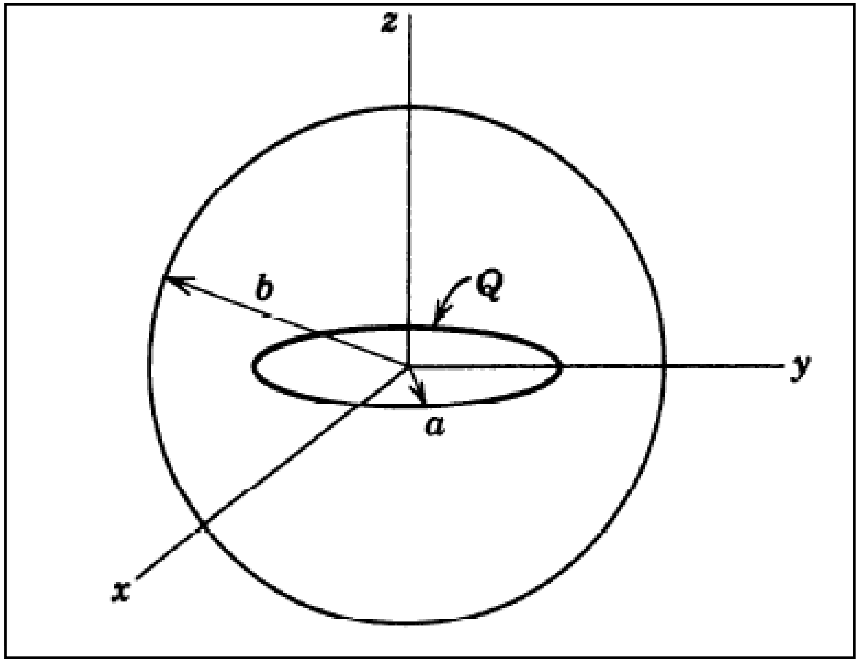

- Έχουμε έναν ομοιόμορφα φορτισμένο δακτύλιο φορτίου Q, ακτίνας a, στο εσωτερικό αγώγιμης, γειωμένης σφαίρας ακτίνας b. Ψάχνουμε το δυναμικό στον χώρο.

Επίλυση-Εύρεση πυκνότητας $\rho(\boldsymbol{x}')$

- Σύμφωνα με το θεώρημα Green το δυναμικό θα δίνεται από την σχέση

$\Phi(\mathbf{x}) = \int \rho(\boldsymbol{x}')G(\boldsymbol{x},\boldsymbol{x}')d^3x'$. Το επιφανειακό ολοκλήρωμα μηδενίζεται διότι από τις συνοριακές συνθήκες το δυναμικό της επιφάνειας είναι $V(\theta',\varphi') = 0$.

- Εκφράζουμε αρχικά την $\rho(\boldsymbol{x}')$ με την βοήθεια των συναρτήσεων δέλτα. Να θυμίσουμε ότι η μορφή της δέλτα σε σφαιρικές συντεταγένες είναι

$\delta(x - x') = \frac{1}{r^2}\delta(r - r')\delta(\varphi - \varphi')\delta(cos\theta - cos\theta')$.

- Το φορτίο θα πρέπει να είναι παντού μηδέν, εκτός από $r = a$ και $\theta = \frac{\pi}{2}$. Άρα θα υπάρχουν οι παράγοντες

$\delta(r' - a), \delta\left(cos\theta' - cos\frac{\pi}{2}\right)$. Επομένως η μορφή της $\rho(\boldsymbol{x}')$ θα είναι

$\rho(\boldsymbol{x}') = C\delta(r' - a)\delta(cos\theta')$, όπου η σταθερά C πρέπει να προσδιοριστεί.

Πυκνότητα $\rho(\boldsymbol{x}')$-Τελική μορφή

- Γνωρίζουμε ότι $Q = \int \rho(x')\, d^3x'$.
- $\int \rho(x')d^3x' = A\int_0^{2\pi} d\varphi' \int_0^{\pi} \delta(cos\theta')\, sin\theta' \int_0^{\infty} \delta(r' - a)\, r'^2 dr' \Rightarrow$

$$Q = 2\pi\alpha^2 \mathrm{A} \Longrightarrow \mathrm{A} = \frac{Q}{2\pi\alpha^2}.$$

- Άρα η τελική μορφή της $\rho(\boldsymbol{x}')$ είναι:

$$\rho(\boldsymbol{x}') = \frac{Q}{2\pi\alpha^2}\delta(r' - a)\delta(cos\theta')$$

Προσδιορισμός συνάρτησης Green

- Έστω ότι έχουμε το εσωτερικό πρόβλημα. Τότε μπορούμε να γράψουμε την συνάρτηση Green σύμφωνα με όσα έχουμε πει ως

$G(\boldsymbol{x},\boldsymbol{x}') = 4\pi \sum_{l,m} \frac{1}{2l+1}\left[\frac{{r_<}^{l}}{{r_>}^{(l+1)}} - \frac{(rr\prime)^{l}}{b^{2l+1}}\right] {Y_{lm}}^{*}(\theta',\varphi')\mathrm{Y}_{lm}(\theta,\varphi)$. Με αυτήν την γραφή έχουμε ενοποιήσει τις δύο περιπτώσεις σε μία.

- Άρα

$$\Phi(\mathrm{x}) = \frac{Q}{2\pi a^2}\int_0^b \int_0^\pi \int_0^{2\pi} \delta(r'-a)\delta(cos\theta')$$
$$4\pi \sum_{l,m} \frac{1}{2l+1}\left[\frac{{r_<}^{l}}{{r_>}^{(l+1)}} - \frac{(rr')^{l}}{b^{2l+1}}\right] {Y_{lm}}^{*}(\theta',\varphi')\mathrm{Y}_{lm}(\theta,\varphi) r'^2 sin\theta' dr' d\theta' d\varphi'$$

- Το πρόβλημά μας παρουσιάζει αζιμουθιακή συμμετρία , διότι η πυκνότητα φορτίου δεν παρουσιάζει εξάρτηση από την γωνία φ. Άρα $m = 0$ και $\mathrm{Y}_{l0}(\theta,\varphi) = \sqrt{\frac{2l+1}{4\pi}}\mathrm{P}_l(cos\theta)$.

Τελική έκφραση για το δυναμικό

- Εκμεταλλευόμενοι τις ιδιότητες της δέλτα, η τελική έκφραση για το δυναμικό είναι

$$\Phi(\mathrm{x}) = Q\sum_{l} P_l(0)\left[\frac{{r_<}^{l}}{{r_>}^{(l+1)}} - \frac{(ra)^l}{b^{2l+1}}\right]P_l(cos\theta).$$

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Ανδρέας Τερζής. Ανδρέας Τερζής «Κλασική Ηλεκτροδυναμική. Η συνάρτηση Green σε σφαιρικές συντεταγμένες». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: https://eclass.upatras.gr/courses/PHY1958/

Σημείωμα Αδειοδότησης

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 1: David Jackson, Classical Electrodynamics, John Wiley & Sons, New York, 1999

Εικόνα 2: David Jackson, Classical Electrodynamics, John Wiley & Sons, New York, 1999

Διαθέσιμο ηλεκτρονικά από https://archive.org/details/ClassicalElectrodynamics